
Državni izpitni center

M 1 7 1 3 0 1 1 3

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

Osnovna in višja raven

GRŠČINA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Sreda, 7. junij 2017

SPLOŠNA MATURA

IZPITNA POLA 1

OR in VR

Slovnica, kultura, civilizacija in književnost

Splošna navodila

Kandidat mora v Izpitni poli 1 pokazati, da praktično obvlada osnovne slovnične zakonitosti grškega jezika: da pozna sistem in njegovo delovanje na vseh jezikovnih ravneh (glasoslovni, oblikoslovni, skladijski in besedni). Prav tako mora pokazati, da je sposoben razumevati pravilna in smiselna sporočila (v obliki stavkov) glede na jezikovna pravila grškega jezika in običajno pomensko rabo v klasični grščini. Posebne naloge so namenjene preverjanju znanja iz književnih in kulturno-civilizacijskih vsebin, s katerimi se je kandidat seznanil pri pouku in domačem branju.

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1	1	♦ πόλις	Za vsako napačno rešitev se odbije ena točka; če je napak v eni besedi več, se lahko za eno besedo odbije največ 1 točka.
	1	♦ φλέψ	
	1	♦ καλός	
Skupaj	3		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2	2	♦ N. sg. m. sp. akr. part. fut. glagola ποιέω	Za vsako napačno rešitev se odbijeta 2 točki.
	2	♦ 3. os. edn. imperf. akt. glagola περιγράφω	
Skupaj	4		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3	2	♦ νομίση	Za vsako napačno rešitev se odbijeta 2 točki.
	2	♦ ἐφυλάχθην	
Skupaj	4		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4		♦ Ὁ παλαιὸς νόμος δοκεῖ μοι σοφώτερος εἶναι ἢ ὁ νέος. (Konstrukcija: Ncl)	Za vsako napačno določitev se odbije 1 točka.
		♦ Ὁ παλαιὸς νόμος δοκεῖ μοι σοφώτερος εἶναι τοῦ νέου.	
Skupaj	4		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5	5	♦ Ὁ ρήτωρ λέγει, ὅτι Σωκράτης οὐ νομίζει τοὺς θεοὺς.	Če je izbrana napačna skladijska zveza, se odbijejo 3 točke; za točkovanje oblikoslovnih in pravopisnih napak glejte splošna v poglavju 3.3.2; če je napak v enem stavku več, se za ustrezni stavek odbije največ 5 točk.
	5	♦ Ἡ ἡμετέρα πόλις εἶ φυλάττεται ὑπὸ τῶν φυλάκων.	
Skupaj	10		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
6	15	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Πείθεσθε τοῖς νόμοις τῆς πατρίδος: ἄνευ γὰρ τούτων οὐκ ἔστιν ἡ πόλις. ♦ Ζῶά τινα οἴκους ὑπὸ τῆς γῆς ἔχει. ♦ Ἡ δύναμις πολλάκις ἔστιν ἀρχὴ καὶ αἰτία ὕβρεως. ♦ Γυμνάζετε ὑμᾶς αὐτοὺς τοῖς πόνοις ἐκουσίους. ♦ Βελτίον ἔστιν ἀποθνήσκειν ἢ διὰ παντὸς βίου δουλεύειν. 	Za vsako napačno oblikoslovno rešitev se odbijeta 2 točki; za pravopisne napake se odbije po ½ točke; če je napak v enem stavku več, se za ustrezni stavek odbijejo največ 3 točke.

Naloga	Točke	Rešitev
7	10	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Tragedije so v Atenah uprizarjali ob Velikih Dionizijah, ki so jih obhajali v mesecu elafebolionu (marec/april). Praznične slovesnosti so trajale ves teden po naslednjem razporedu: 1. dan: predstavitev vsebine tragedij; 2. dan: v mesto je prišla procesija s kipom Dioniza; 3. dan: verski obredi in žrtvovanje na Akropoli; 4.–6. dan: uprizoritve tragedij. <p>L. 486 pr. Kr. dodajo pred tragedijami še en dan, ki je bil namenjen uprizoritvi komedij. Vsak dan se je predstavil en pesnik s trilogijo in satirsko igro. Predstavitve pred desetčlansko komisijo iz desetih fil so bile ob zori. Zmagovalec je prejel venec iz bršljana in zapisali so ga v uradne letopise. Praznovanje je bilo posvečeno Dionizu (ἔλευθέριος) iz mesta Ἐλευθεραί med Atiko in Bojotijo. Tam je stal starodavni kip Dioniza, ki so ga prinesli ob praznikih na prizorišče dogajanja. Praznovanje so uvedli med Pizistratovo vladavino l. 534 pr. Kr., v času, ko so tudi zapisali Homerjeva epa. Za organizacijo celotnega praznika je bil zadolžen arhont, najvišji državni uradnik, po katerem se je štelo tudi leto in se je imenoval ἄρχων ἐπιώνυμος. (Obstajala sta še dva arhonta: βασιλεύς, ki je bil določen za religiozne dejavnosti, in πολέμαρχος, sodnik za neatiške državljane). Stroške uprizoritve (maske, kostumi, priprava zbora) je prevzel premožnejši meščan, imenovan χορηγός. Horegija je bila neke vrste davčna obveznost, ki je veljala za čast, v času krize pa je za mnoge postala breme. Horegi niso sami izbirali iger, ki so jih sponzorirali, ampak so bile določene z žrebom. Poseben zakon, imenovan ἀντίδοσις, ki pomeni dobesečno »zamenjava premoženja«, je omogočal, da je nekdo drug prevzel obveznost ali z obvezancem zamenjal premoženje.</p>

Naloga	Točke	Rešitev
8	10	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Beseda »jamb« (gr. ἵαμβος) je prvotno povezana z zbadanjem in sramotenjem, ki je bilo v različnih krajih Grčije del Demetrinih in Dionizovih praznovanj. Tovrstno sramotenje navadno imenujemo ajshrologija (gr. αἰσχρός »sramoten«, λόγος »govorica«). V središču Demetrinega kulta v Elevizini (blizu Aten) so izvor običaja povezovali z mitično osebo lambe. Ta naj bi s svojimi norčavimi šalami razvedrila boginjo zemlje Demetro, potem ko ji je bog podzemlja ugrabil hčer Perzefono. Šele pozneje se je izraz jamb oprijel tudi metrične oblike oz. stopice, ki je bila v jambski poeziji najpogostejša (U –). Vendar to ni edina metrična oblika jabske poezije. Poleg jabskega trimetra (en jabski metrum ustreza dvema stopicama, zato trimeter pomeni šest jambov zapovrstjo) je pogost tudi trohejski tetrameter (osem trohejev – U, zadnji je nepopoln). Jabske in trohejske oblike pa se pogosto povezujejo z daktilskimi (– U U); tako mešano obliko imenujemo epoda (Arhiloh, Srečanje na travniku). <p>Ko Aristotel v <i>Poetiki</i> pojasnjuje, zakaj je jamb najpomembnejša metrična oblika dramske poezije, se sklicuje na njegovo govornost, bližino vsakdanji govorici. Jamb in dramska poezija, zlasti komedija, sta si po izvoru sorodna. Tudi tragedija je od začetka povezana z Dionizovim kultom. »Dionizične« prvine so se postopno porazgubile, tragedija se je »zresnila«, toda sátirska igra, ki je sledila uprizoritvi</p>

		<p>vsake tragiške trilogije, s svojo lahkotno in večkrat obsceno vsebino jasno kaže na dionizične korenine zvrsti. Na drugi strani ima jambaska poezija že pri prvih predstavnikih dramske prvine. Pogosto v prvi osebi nastopi lik, kakršni so kuhar, tat, kmet, in bralcu je prepuščeno, da ga iz vsebine govora prepozna. Vsebina jambске poezije je pogosto obscena. Tako kot pozneje igralci v komediji je morda tudi izvajalec jambskih točk nosil <i>falos</i>, moški ud nadnaravne velikosti. V kontekstu Demetrinega in Dionizovega kulta ta smeh zbujajoča pritiklina simbolizira plodnost.</p> <p>Jambsko poezijo in komedijo so že v antiki občutili kot skrajno nasprotje slavilne poezije: temelj jamba in komedije je »graja« (ψόγος), temelj zbornskih epinikijev je »hvala« (ἔπαινος). Tarče jambске poezije so zasebniki, javne osebnosti in ustanove, pa tudi tipični liki. Podobno kot komedija tudi jamb z drastičnimi sredstvi razgalja in obsoja vsakršno odstopanje od tistega, kar človek in družba trenutno ali nasploh sprejemata kot normo.</p>
--	--	---

Naloga	Točke	Rešitev
9	10	<p>♦ Namen šolanja otrok v militantni Sparti klasične dobe je bil vzgojiti poslušnega in učinkovitega vojaka. Najpomembnejše so bile vrline kot samoodpovedovanje, preprostost in poslušnost zakonu ali oblasti. Sparta je takšna postala sicer šele po neprestanih vojnah z Mesenci, kljub vsemu pa so omenjeni ustroj države pripisovali kralju Likurgu, ki je deloma mitološka oseba. Spartanska deček in deklica sta morala imeti popolno telo. Že ob rojstvu so dojenčke s hibami vrgli s pečine ali pa so jih prepustili v vzgojo helotom. Zdrave so pustili materam. Deček je šel zdoma v šolo s šestimi ali sedmimi leti. Pridružil se je skupini, ki je že od začetka morala delovati kot vojaška enota. Do osemnajsetega leta so tako živeli v lopah v bratovščinah, se učili spretnosti za preživetje in vojaških spretnosti. Stalno so se urili bos: tekli so, metali kopje in disk, skakali, plavali in lovili. Hrane jim je primanjkovalo, a če so bili zasačeni pri kraji, so bili kaznovani. Urili so se tudi prenašati bolečino. Znana je zgodba, kako je spartanski deček ukradel živo lisico in jo skrnil pod plašč. Ob srečanju z vojaki si je raje pustil pregristi trebuh, kot da bi priznal krajo. Ob tem ni pokazal niti najmanjšega znaka bolečine. Učili so se tudi brati in pisati, vendar to znanje ni bilo najpomembnejše. Petja in plesa so se učili, kolikor sta bila vključena v obrede pri vojaškem življenju. Samo fant, ki je ob koncu šolanja preстал test, je postal polnopravni državljan. Vsi ostali so postali »periojki«. Za razliko od drugih grških mest se dekleta v Sparti niso učila samo domačih opravil, temveč tudi teka, skakanja, metanja kopja in diska ter bojevanja. Samo močna dekleta so po njihovem mnenju lahko rodila močne otroke.</p>

Naloga	Točke	Rešitev
10	10	<p>♦ Prehod od bajke k zgodovini predstavljajo tako imenovani logografi, pisci izročil iz najstarejše grške dobe (delovati začnejo v 6. stol. pr. Kr. na področju Male Azije, v Joniji), ki povečini sodijo v čas pred zgodovinarjem Herodotom. Logografi poskušajo: a) na neki način vzpostaviti red v mitičnih bajkah, b) ne pisati več v verzih, temveč v prozi, c) kronološko urediti epsko tradicijo in uskladiti medsebojno nasprotujoča si mitološka izročila. Mit zanje ni več nosilec religioznih idej, temveč ga obravnavajo kot zgodovinsko snov.</p> <p>Logografi sestavljajo tudi genealogije (ukvarjajo se predvsem s sestavljanjem rodovnikov, kar danes prištevamo med pomožne zgodovinske vede) in tabele vladarjev. Ukvarjajo se z zbiranjem bajk, s pisanjem zgodovine lastnih mest in z razlaganjem različnih družbenih ustrojev. Najbolj znani logograf je bil Hekataj iz Mileta, ki je živel na prehodu iz 6. v 5. stol. pr. Kr. Pod vprašaj je postavljал epsko in mitološko tradicijo in skušal preteklost in sedanost opisovati mimo mitološke tradicije na način, ki vsebuje elemente racionalnega in kritičnega iskanja resnice. Ker je veliko potoval (po Egiptu, Trakiji, J Italiji, Siciliji) in ker je bil prvi, ki je opisal in ločil Evropo od Azije, je pomemben tudi za geografijo.</p> <p>Prava grška zgodovina se začne z obširnimi »historiai« ali z Zgodbami Herodota (ok. 490). Herodot je s svojim delom postavil temelje zgodovinopisju. Odlikuje ga zvedavost, zaradi katere je v svoje delo poleg zgodovine v ožjem smislu vključil</p>

	<p>elemente arheologije, etnografije, geografije, religije, pa tudi anekdotične vsebine. Njegovo delo je torej zastavljeno širše, kot zgodovinopisje ponavadi razumemo danes.</p> <p>Tukidid (ok. 460) se je posvetil opisovanju dogodkov svojega časa, v katerih je določeno vlogo odigral tudi sam. V primerjavi s Herodotom je pri pisanju uporabljal strožja merila, ki so v večji meri temeljila na iskanju dejstev. Njegov cilj ni bil zgolj poročati o tem, kar se je dejansko pripetilo, temveč se je poglobljaj tudi v kompleksnejša vprašanja, na primer, kaj so bili temeljni vzroki za izbruh peloponeške vojne ali vedenje oligarhov in demokratov. Pod njegovim vplivom se je predmet zgodovinopisja zožil in se zasukal v politična vprašanja, še preden se je zgodovinopisje uspelo dodobra razviti v smeri, kakršno je načrtoval Herodot.</p> <p>Ksenofont (428–354) je bil Sokratov učenec iz Aten. Udeležil se je vojnega pohoda Kira Mlajšega, ki ga je opisal v svoji <i>Kirovi odpravi</i> (<i>Anabasis</i>). Služboval je pri spartanskem kralju Agezilaju, na katerega se je močno navezal. V svojih delih se je posvečal raznovrstni tematiki. Sokrat je s svojo osebnostjo nanj napravil velik vtis in Ksenofont se mu je posvetil v treh delih (<i>Spomini na Sokrata</i>, <i>Apologija</i> in <i>Simpozij</i>).</p>
--	---

Skupno število točk izpitne pole 1 OR/VR: 80

IZPITNA POLA 2**OR in VR****Prevod****Merila ocenjevanja**

Prevod iz grščine v slovenščino točkujemo po teh merilih:

Točke	Merila	Dodatna navodila
do 40	a) pravilnost grške slovnice	Napake se odštevajo od največjega možnega števila točk (negativna metoda): <ul style="list-style-type: none"> – napake, ki kažejo na nerazumevanje grškega besedila, se točkujejo z odbitkom 5 točk; – napake, ki kažejo na nepoznavanje posamezne grške oblike, se točkujejo z odbitkom 2 točk; – napake, ki izvirajo iz predhodne napake, se točkujejo z odbitkom 1 točke; – napake, ki kažejo na premajhno doslednost pri prevajanju, se točkujejo z odbitkom 1 točke; – napaka v izbiri besede pomeni odbitek 1 ali 2 točk: 1 točko odbijemo, kadar je izbrana manj ustrezna beseda, 2 točki pa, kadar izbrana beseda ni ustrezna ali kadar beseda manjka; – obvladovanje slovenske slovnice vrednotimo po številu napak v slovenskem oblikoslovju in skladnji, pa tudi v pravopisu. Napake v pravopisu točkujemo kakor grške pravopisne napake (po 1/2 točke), napake v oblikoslovju in skladnji pa kakor grške oblikoslovne napake (po 2 točki).
do 25	b) ustreznost besedišča	
do 5	c) pravilnost slovenske slovnice	
do 10	d) slogovna ustreznost	Dodatno se dodeli od 0 do 10 točk (pozitivna metoda). S točkami od 0 do 10 ovrednotimo celoto jezikovnih značilnosti prevoda: <ul style="list-style-type: none"> – vsebinsko, slovnično in pravopisno pravilnost; – stavčno zgradbo; – ustreznost (natančnost in jasnost) besedišča; – naravnost izražanja.

Končna ocenitev prevoda je seštevek točk, doseženih po teh merilih:

Točke	Merila
70–80	Prevod je sklenjen, vse zveze so prevedene ustrezno. Besedišče je prevedeno ustrezno, iz slovarja je izbran pomensko in slogovno najustreznejši pomen. Stavčna zgradba ustreza grškemu izvorniku in se od njega razlikuje le tam, kjer bi bil prevod sicer slovnično napačen ali slogovno pomanjkljiv.
60–69	Prevod je sklenjen, ustrezno so prevedene vse zveze razen največ dveh; tiste, ki niso prevedene ustrezno, ne vplivajo bistveno na razumljivost celote. Besedišče je sicer pravilno, vendar iz slovarja izbrane besede niso slogovno ustrezne. Stavčna zgradba ustreza grškemu izvorniku, od njega se razlikuje le tako, da ne pači smisla izvornika.
50–59	Prevod je sklenjen, ustrezno prevedenih je več od polovice zvez: največ dve zvezi bistveno vplivata na razumljivost celote. Besedišče v največ dveh primerih ni prevedeno ustrezno, iz slovarja je izbrana napačna ustreznica. Stavčna zgradba se oklepa grškega izvornika na škodo slovenske slovnične ali sloga. Pojavljajo se napake, ki kažejo, da kandidat ni prepoznal skladijske zveze v grškem besedilu.
40–49	Vsaj polovica zvez je prevedenih ustrezno. Tiste, ki niso prevedene ustrezno, bistveno vplivajo na razumljivost celote, vendar se prevod ne oddaljuje od smisla grškega izvornika. V vsaj polovici primerov je iz slovarja izbrana pomensko ustrezna beseda. V največ dveh primerih pa grška beseda ni prevedena. Stavčna zgradba le deloma ustreza izvorniku. Nastajajo slovnične napake zaradi napačne izbire besede in napake, ki kažejo, da kandidat ni prepoznal skladijske zveze ali slovnične oblike v grškem besedilu.

Rešitev

Smešno je, Sokrat, da misliš, da je kaj drugače, ali je umrl tujec ali svojec, in da se ni treba ozirati zgolj na to, ali je tisti, ki ga je umoril, umoril po pravici ali ne.

Umrli je bil torej neki moj podanik/klient, in ko smo obdelovali zemljo na Naksosu, je pri nas služil. In ko se je napil in razjezil na nekega od naših služabnikov, ga je zabodel/ga zabode. Oče mu je nato zvezal noge in roke in ga zalučal v neki jarek, ter sem poslal moža/nekoga, da bi (pri svetovalcu)¹ poizvedel, kaj je treba storiti. V tem času (pa) je na zvezanega pozabil in se zanj ni menil, češ da je morilec in da je vseeno, četudi umre. In to se je tudi zgodilo. Od lakote, mraza in vezi namreč podanik umre.

(Vir: Platon, *Evtifron* 4b5–4d1)

Skupno število točk izpitne pole 2 OR/VR: 80

¹ Beseda »pri svetovalcu« se nahaja v besedilu na VR.